

gadă, ca viitori creatori, cu un program deslusit de slujire prin teatru a concepției noastre despre viață și lume. Profesional, cei cinci interpreți diferă în ce privește stăpînirea mijloacelor de expresie. István Márta (Arabella) este revelația spectacolului, prin doza lui exact al dimensiunii tragice, prin ardență. Panek Kati (Eva) lucrează rațional, manevrînd argumentele, comentîndu-și rolul. Keresztes Sándor e Cain; ca purtător de mesaj, el susține spectacolul; uneori îl lasă glasul, alteleori îi scade energia, dar stacheta e așezată foarte sus. Meleg Vilmos (Abel): sinuos, răbdător, temător; bun, atunci cînd trimite la subtext, mai puțin convingător, cînd cade în patos. Inegal în participare, în calitate de antiteză vie a lui Cain, Adam e interpretat de Tatai Sándor cu un inedit accent de ironie tragică; situația, ca atare, e trăită detașat, fără ca abandonul tonului înalt să descompună echilibrul tabloului general.

Scenografia (Papp Judit) e conformă cu viziunea regizorului, subordonîndu-i-se întru totul.

Teodor Sugar

**TEATRUL MAGHIAR
DE STAT DIN TIMIȘOARA**

UN LEAGĂN PE CER

de Sütő András

Cartea lui Sütő este un reportaj sentimental dedicat oamenilor și evenimentelor din satul natal. Deliberat subiectiv,

reportajul ne descoperă un scriitor care, cu ochi de gazetar, înregistrează, observă, filtrează aspectele vieții, căutîndu-le însă și explicații în conștiința sa și a celor din jur. Relațiile cu părinții, cu rudele și prietenii, cu foștii colegi de școală, cu vecini, ca și cu cei mai tineri, pe care îi cunoaște sau recunoaște acum, se desfășoară firesc; sub aparența calmului cloccotesc sentimente puternice, revînie amintiri tulburătoare. O simplă discuție de familie, cu nevinovatele-i ticuri verbale și gesturi obișnuite, conține o lume de gînduri și fapte, iar vizita la cimitir, de „ziua morților“, aduce în memorie chipurile strămoșilor ce odihnesc de multă vreme sub glie. Reporterul nu infrumusețează, nu idealizează, el constata

Data premierei: 15 decembrie 1978.

Regia: CSERESNYÉS GYULA. Scenografia: WINTERFELD SÁNDOR. Adaptarea scenică de SZABÓ JÓZSEF.

Distribuția: SINKA KÁROLY (Scriitorul); CZEGŐ TEREZ (Mama); JÁNÓ JÁNOS (Tatăl); NEMES PÉTER (Joska); PÉTERFFY LAJOS (Gergely); KÖFALVY ISTVÁN (Ferenc); SZÉKELY ROZSA (Chirlana); EBERGÉNYI TIBOR (Janos); PUHALA ERNŐ (Bunicul); MÁTRAY LÁSZLÓ (Popa); MARKRA LAJOS (Dascălul); BOGDÁN ISTVÁN (Prezbiterul); SZÉLYES IMRE (Fütyii); HIGYED IMRE (Pop Gorica); SZABÓ KÁROLY (Președintele); VERTES JÓZSEF (Verci); DUKÁSZ PÉTER (Flăcăul I); SIMON GÁBOR (Flăcăul II); FERENCZY ANNAMÁRIA (Femeia care cîntă); KILYÉN ILKA (Rozsi Nagy); BERTALAN MAGDA (Femeia I); PÉTER ÁGNES (Femeia II); SZÁSZ ENIKŐ (Mama fetel); KISS ERZSEBET (Femeia tinărar); SZEKERNYÉS GYÖNGYIKE (Fetița); SINKA ZOLTÁN (Băiatul).

tă, înțelege și apoi dă dimensiuni de hiperbolă sentimentelor și gîndurilor sale.

Tentativa de a dramatiza o asemenea carte singulară, în care reportajul și scrierea autobiografică nu sînt precis delimitate, apare ca deosebit de dificilă. E deci explicabil că textul — jucat mai întîi la Teatrul din Oradea și preluat de timișoreni — simplifică și sărăcește opera originală.

Sinka Karoly, în postură de raisonneur

Pentru a realiza, cît de cît, o legătură între scenele dispartate, autorul devine un fel de raisonneur care comentează și interpretează evenimentele descrise. În viziunea regizorului Cseresnyés Gyula unele momente sînt străbătute de reală emoție; cîteva personaje sînt schițate cu îndeminare, jocul actorilor e sincer, dar spectacolul, în întregul său, nu este ferit de monotonie. Poate că la această impresie de neîmplinire au contribuit și decourile (scenografia: Winterfeld Sándor), uneori cam încărcate și nu prea consecvente în ceea ce privește stilul.

Dintr-o distribuție numeroasă, reținem pe Sinka Károly (Scriitorul), pentru sobrietate și economie de mijloace, pe Czegő Terez (Mama), János (Tatăl), Ferenczy Annamária (Femeia care cîntă), Péterffy Lajos (Gergely, un înțelept al familiei), Szélyes Imre, Puhala Ernő, Mátray László etc.

Un recital colectiv, care se străduiește să împlinească scenic dramatizarea cărții unui mare autor.

Mihai Crișan

TEATRUL DE STAT
DIN ORADEA
SECȚIA MAGHIARĂ

COROANA E DE AUR

de Kocsis István

Data premierei: 20 aprilie 1980.
Regia: SZABÓ JÓZSEF. Scenografia: ELIZA POPESCU.

Distribuția: V. CSIKI IBOLYA (Maria Stuart); BALLA MIKLÓS (Moray); LAVOTTA KÁROLY (Maithland); MISKE LÁSZLÓ (Knox); ACS TIBOR (Chastelard); LACZÓ GUSZTÁV (Bothwell); DARKÓ ISTVÁN (Melville); TÓTH GYÖRGY (Primul lord); HAJDU GEZA (Al doilea lord); BORSOS BARNA (Al treilea lord); TOLNAI TANK LÁSZLÓ (Ofițer al gărzii).

Teatrul lui Kocsis István provoacă a-deziuni energice și refuzuri îndrjite. Fi-
resc, deoarece dramaturgul propune teme dificile și lansează idei ambițioase. Astfel, negînd „moartea tragediei“, scri-

itorul încercă o revitalizare a genului, prospectînd, ca sursă posibilă a conflictului tragic, raporturile om-istorie, om-colectivitate, om-putere. În toate ipostazele, eroul său este un învingător tragic, datorită contrastului dintre dimensiunile sale morale și condițiile în care este obligat să-și afirme crezul. Eroul, profund credincios siesi, e prezentat autonom, oarecum in dauna acțiunii dramatice; de-aici, predominanța replicii, pe care doar un regizor capabil de invenție o poate orchestra teatral.

Piesa reprezentată de colectivul orădean, *Coroana e de aur (Maria Stuart)*, a fost scrisă cu un deceniu în urmă și „recalibrată“ pentru montarea actuală. Comparînd-o cu lucrările sale mai recente, se observă că autorul a învățat mult din experiența spectacolului, din studiul tehnicii dramaturgice. Binecunoscutul personaj al Mariei Stuart e pus într-o lumină nouă: ea își proclamă dreptul la poezie și la dragoste. Omul-cap încoronat, dorînd să-și păstreze sănătatea rațiunii și a firii, se zbate pentru a-și apăra libertatea de mișcare și gîndire. Oligarhia reacționară îi cenzurează fiecare gest, căci regina nu mai este un om, o femeie, ea este o instituție. Capul încoronat nu mai aparține propriului său trup, el este creștetul unui sistem, unealta lui. Atunci cînd sarcina îi este prea grea, capul se pierde. Drama este centripetă, structurată pe prezența Mariei, pe intervențiile searbede ale Poetului și pe repetatele atacuri ale Consiliului, realizate fără savoare și aplomb. Din punct de vedere spiritual, Maria nu-și are partener de rang egal în tabăra adversă.

Regia lui Szabó József a încercat să contureze o dramă vie, într-un context glacial; asistăm la un recitativ, împărțit în runde, cu vagi ecouri din teatrul lui Brecht și Dürrenmatt. Din inegalitățile textului izvorăște o caducitate supărătoare. În timp ce V. Csiki Ibolya, protagonistă, practică un joc persiflant, cu intermezzo-uri patetice credibile, membrii consiliului de coroană sînt răii din teatrul cu grimase, aluri statuare și replici stentoriale. Aliații Mariei — puțini, cîți sînt — au aerul că sînt prea mici pentru un război atît de mare. Se ajunge la o disjuncție tautologică: progresul e înfățișat cu prospețime, iar reacțiunea, cu mijloace învechite.

Teodor Sugar